

Raideliikenteen valvontasuunnitelma 2024

sisältö

1	Raideliikenteen valvonnan tavoitteet.....	2
1.1	Valvontaa ohjaavat dokumentit.....	2
2	Raideliikenteen valvonnan painopisteet.....	2
2.1	Raideliikenteen valvonnan strategiakauden erityiset painopisteet.....	2
2.2	Valvontakeinot.....	3
2.2.1	Valvontaa täydentävät keinot.....	3
3	Valvonnan toimijaryhmäkohtainen kohdentaminen 2024.....	3
4	Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.....	4
5	Valvonnasta kerättyjen tietojen käsittely.....	5

1 Raideliikenteen valvonnan tavoitteet

Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen valvonnan tavoitteena on edistää turvallista ja vastuullista toimintaa Suomen raideliikennejärjestelmässä.

Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa suunnitellaan vuosittain Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen valvontastrategiaan pohjautuvalla valvontasuunnitelmalla viraston käytössä olevia tietoja hyödyntäen.

Suunnittelun tavoitteena on kohdentaa valvonta raideliikenteessä siten, että sen vaikuttavuus olisi mahdollisimman merkittävä koko raideliikenteen turvallisuudelle. Valvonnan tulee olla kattavaa käsittäen erityyppiset kohteet. Riskiperusteisella valvonnalla huolehditaan siitä, että valvonnan toteutumista ja vaikutuksia seurataan säännöllisesti ja valvontatoimintaa kohdennetaan seurannan tulosten perusteella.

1.1 Valvontaa ohjaavat dokumentit

Raideliikenteen valvontastrategian lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa ohjaavat viraston strategiset tavoitteet sekä raideliikenteen palvelukokonaisuuden tavoitteet vuodelle 2024. Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tavoitteet rautatieturvallisuuden kehittämiseksi huomioidaan viraston toiminnanohjauksessa.

Valvontasuunnitelma ohjaa Liikenne- ja viestintäviraston raideliikenteen käytännön valvontatyötä. Valvontasuunnitelmassa määritellään suoritettavat valvontatoimenpiteet ja muut valvontaa täydentävät toimenpiteet sekä kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan.

Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvonnan toteutustavat ja toimijakohtaisesti suunniteltujen valvontatoimenpiteiden lukumäärät huomioiden valvontatoiminnan resurssit ja lainsäädännöstä tulevat valvontaan kohdistuvat vaatimukset niin, että lainsäädännön vaatimukset täyttyvät. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto määrittelee valvontasuunnitelmassa valvonnan toteuttamisen menettelyt ja kohdentamisen.

Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Suunnitelma on nähtävissä Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla.

2 Raideliikenteen valvonnan painopisteet

Liikenne- ja viestintäviraston valvonnan keskeisin painopiste on turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden todentaminen. Lisäksi yksittäisillä kohdennetuilla tarkastuksilla ja auditoinneilla täydennetään tietouttamme turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuudesta.

Liikenne- ja viestintävirasto keskustelee valvonnasta ja valvonnan kehittämisestä muiden EU-jäsenvaltion kansallisten turvallisuusviranomaisten kanssa erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Valvontaviranomaisten yhteistyöstä esiin nousevat tarpeet huomioidaan raideliikenteen valvontaa suunniteltaessa.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden valvonnan ja valvontaviranomaisten yhteistyöstä nousevien painopisteiden lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston valvontaa ohjaavat vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä tarkasteltavat ja kyseiselle valvontastrategiakaudelle julkaistavat erityiset painopisteet.

2.1 Raideliikenteen valvonnan strategiakauden erityiset painopisteet

Valvonnan vuosittain tarkasteltavilla painopisteillä tarkoitetaan Traficomien valvonnan kohteena olevia keskeisiä osa-alueita, joihin erityisesti tullaan kiinnittämään huomiota vuoden 2024 valvonnassa.

Valvonnan vuosittain tarkasteltavat erityiset painopisteet ohjaavat valvonnan tavoitteiden toteuttamista, jotka on määritetty riskiperusteisesti. Valvonnan painopisteet ovat vuodelle 2024:

- Toimintavarmuus (sis. kyberturvallisuus)
- Keskeiset raideliikenteen turvallisuusriskit
- Turvallisuuskulttuuri
- Rataverkon- ja kaluston käytettävyys

Painopisteet huomioidaan valvontatoimenpiteitä suunniteltaessa toimijakohtaisesti.

2.2 Valvontakeinot

Keskeisimmät valvontakeinot ovat auditoinnit ja tarkastukset.

Turvallisuuslupien-, todistuksien sekä yksityisraiteen haltijoiden ilmoitusten uusinnan yhteydessä tehtävä vaatimuksenmukaisuuden arviointi on osa valvontaa, jossa arvioidaan kriteerien täyttymistä. Lisäksi käyttöönottolupaprosessin yhteydessä arvioidaan vaatimuksenmukaisuuden toteutumista.

2.2.1 Valvontaa täydentävät keinot

Valvontaa täydentävillä keinoilla täydennetään valvonnan painopisteiden kautta toteutettua muuta valvontaa. Valvontaa täydentäviä keinoja ovat:

- Turvallisuusvuoropuhelut
- Turvallisuuskulttuuripiirteiden havainnointi
- Turvallisuuskeskustelut
- Toimijan palveluntuottajan seuraaminen
- Kyselyt

Turvallisuuskeskusteluja käydään tarvittaessa erikseen määriteltyjen toimijoiden kanssa yhteistyökokouksissa. Lisäksi turvallisuuskeskusteluja voidaan pitää muidenkin raideliikenteen toimijoiden kanssa, jos organisaation toiminnasta on tunnistettu siihen tarvetta, esim. on havaittu merkittävä turvallisuuspoikkeama tai huolenaihe.

Turvallisuuskulttuurin piirteitä arvioidaan haastattelujen avulla sekä muun valvonnan yhteydessä.

3 Valvonnan toimijaryhmäkohtainen kohdentaminen 2024

Toimijaryhmäkohtaisessa valvonnan kohdentamisessa määrät on huomioitu pääosin riskiperusteisesti, huomioiden käytettävissä olevat valvontaresurssit. Lisäksi taulukossa on kuvattu kvartaaleittain valvontaa täydentävien keinojen määrät.

Toimijaryhmät	Q1	Q2	Q3	Q4	Yhteensä
Toimintavarmuusaudoitoinnit/-tarkastukset	1	3	3	1	8
Rautatieliikenteenharjoittajien auditoinnit -ja tarkastukset	3	2	3	4	12
Rataverkonhaltijoiden auditoinnit -ja tarkastukset	2	8	9	1	20
¹⁾ VAK-valvonta	2	6	4		12
²⁾ Kaupunkiraideliikenteen valvonta	1	1	1	1	4
³⁾ ECM-toimijoiden valvonta	2	1	1	2	6
³⁾ Rautatieliikenteen kalustotarkastukset	1	4	1	1	7
⁴⁾ Oppilaitosvalvonta		1			1
⁴⁾ Näytönvastaanottajien valvonta		1	2	2	5
⁵⁾ Turvalaitetilojen valvonta					
⁶⁾ GOST-vaunujen valvonta					
Valvontaa täydentävät keinot	Q1	Q2	Q3	Q4	Yhteensä
Turvallisuusvuoropuhelut	2	3	2	3	10
⁴⁾ Turvallisuuskulttuurin havainnointi	1	2	1	2	6
Kyselyt	2		1		3

¹⁾ Sisältää VAK-ratapihatarkastukset ja monitorointitarkastukset. VAK-valvonnasta on erillinen valvontasuunnitelma.

²⁾ Sisältää kaupunkiraideliikenteeseen liittyvät kalustotarkastukset.

³⁾ Suoritetaan turvallisuusjohtamisjärjestelmiin tai ECM-toimintaan liittyvän valvonnan yhteydessä tai erillisinä tapahtumina.

⁴⁾ Suoritetaan turvallisuusjohtamisjärjestelmiin liittyvän valvonnan yhteydessä.

⁵⁾ Turvalaitetilojen valvontaa tehdään pääsääntöisesti muun valvonnan yhteydessä.

⁶⁾ GOST-vaunuihin liittyvää valvontaa toteutetaan erillisen suunnitelman mukaisesti.

4 Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Toteutettua valvontaa seurataan valvonta -ja luvanhallintaverkoston toimesta neljännesvuosittain, jolloin arvioidaan mahdollisesti tarvittavia lisätoimenpiteitä valvontasuunnitelman toteuttamiseksi

Vuoden 2025 tammikuussa arvioidaan vuoden 2024 valvonnan ja valvonnan painopistealueiden toteutumista sekä tehdään yhteenveto vuoden 2024 valvontasuunnitelman toteutumisesta.

5 Valvonnasta kerättyjen tietojen käsittely

Valvonnasta kerättyjä tietoja käsitellään kaksi kertaa vuodessa järjestettävissä valvontatyöpajoissa, missä on erityisesti huomioitu valvonnan tulokset ja niihin liittyvät trendit. Työpajojen perusteella päivitetään myös raideliikenteen riskikuvaa. Riskikuva toimii tukena valvonnan suunnittelussa.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 18.1.2024. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.

Kaisa Sainio
päällikkö

Jouko Linnasaari
johtava asiantuntija